

OSMANİYE İLİ TARİHİ VE ARKEOLOJİK ARAŞTIRMALARI*

Alpaslan CEYLAN**
Dr. Akın BİNGÖL***
Nezahat CEYLAN****
Dr. Oktay ÖZGÜL*****
İbrahim ÜNGÖR*****
Yavuz GÜNAŞDI*****

Özet

Akdeniz Bölgesi'nin ve Çukurova'nın doğusunda yer alan Osmaniye ili tarihi ve arkeolojik açıdan oldukça zengin bir bölgedir. Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Osmaniye ili ulaşım açısından oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Osmaniye'nin bilinen en eski yerleşmeleri M.Ö. I. bin yılına kadar inmektedir. Geç Hitit yerleşmelerinden olan Karatepe ve Domuztepe Osmaniye il sınırları içerisinde tespit edilen en önemli merkezler arasında yer almaktadır. M.S. 1200'lerden itibaren Osmaniye'nin Türk hâkimiyetine girdiğini görülmektedir. Osmaniye İlinde yaptığımız tarihi ve arkeolojik araştırmalar sonucunda birçok merkez tespit edilmiş ve önceden tespit edilen merkezler üzerinde de tekrardan bir değerlendirme yapılmıştır. Yaptığımız çalışmalar sonucunda bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler gerçekleştirildikten sonra bölgenin tarihsel ve arkeolojik çerçevesi kültürel miras anlamında değerlendirilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Osmaniye, Hitit, Roma, Kastabala, Karatepe*

* Osmaniye Valiliği'nin 14-10-2002 tarih ve BO54VLK4800400/ 12-3/504 aylık yazısı ve Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü'nün B.30.2.ATA.0.70.71.00/04-8217 sayılı izinleri ile 14 Ekim 2002 tarihleri arasında bölgede araştırmalar yapılmıştır
** Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, ceylanerzurum@hotmail.com
*** Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Tarih Bölümü, akanbingol@hotmail.com
**** Dr., bceylanerzurum@hotmail.com
***** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, oktayozgul@hotmail.com
***** Yrd. Doç. Dr., Erzincan Üniv. Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, ibrahimungor@gmail.com
***** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, ygunasdi@hotmail.com

KAYNAKÇALAR

- AKURGAL, Ekrem, *Anadolu Uygarlıkları*, İstanbul, 1989,
- AKURGAL, Ekrem, *Hatti ve Hitit Uygarlıkları*, İzmir, 1995.
- ALKİM, Uluğ Bahadır, "The Amanus Region in Turkey-New Light on The Historical Geography and Archaeology" *Archaeology* 22/4, 1969, s. 280-288.
- BELLİ, Oktay, *Anadolu Tanrıçaları*, İstanbul, 2001.
- BENT, James Theodore "Kilikia" *American Journal of Archaeology* 6, 1890, s. 547-550.
- BOSSERT, Helmuth Theodor - Halet Çambel, *Karatepe: Yeni Bir Eti Harabesi / Karatepe: A Preliminary Report on a new Hittite Site*, İstanbul, 1946.
- BOSSERT, Helmuth Theodor - Uluğ Bahadır Alkım, *Karatepe, Kadırlı ve Dolayları, İkinci Ön Rapor/ Karatepe, Kadırlı and its Environs, Second Preliminary Report*, İstanbul, 1947.
- CANSEVER, Turgut, "Karatepe Açık Hava Müzesi" *Tasarım No: 5*, 1992.
- ÇAMBEL, Halet, "Das Freilichtmuseum von Karatepe-Aslantaş", *İstanbul Mitteilungen* 43, İstanbul, 1993, s. 495-509
- ÇAMBEL, Halet, "Hieropolis-Kastabala-Bodrum Kalesi" *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülcü)*, Adana, 1995, s. 114-122.
- ÇAMBEL, Halet, "Karatepe-Aslantaş Öyküsü/ The Story of Karatepe-Aslantaş", *Boğazköy'den Karatepe'ye, (ed.F. Canpolat)*, Adana, 1995, s.122-143.
- ÇAMBEL, Halet, "Karatepe-Aslantaş: The Inscriptions", Facsimile Edition (Con. By. W. Röhlig), *Corpus of Hieroglyphic Luwian Inscriptions II (CHLI)*, Berlin, 1999.
- ÇAPAR, Ömer, "Roma Tarihinde Manga Mater (Kybele) Tapınımı" *Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi XXIX/1-4*, Ankara, 1979, s. 167-210.
- ÇETİN, M. - A. Akyatan - İ. Arslankurt, "Osmaniye İlçe Sınırları İçerisinde Yer altı ve Yerüstü Su Kaynaklarının Geliştirilmesi için DSİ'ce Yapılan Çalışmalar", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed. Kazım Tülcü)*, Adana, 1995, s. 301- 315.
- DAGRON, Gilbert - Denis Feissel, *Inscriptions de Cilicia*, Paris, 1987.
- EDWARDS, Robert W., *The Fortifications of Armenian Cilicia*, Washington, 1987.
- GOGH, Michael, "Anazarbus" *The Princeton Encyclopedia of Classical Sites*, (ed. R. Stillwell), Princeton, 1976.
- HİLD, Friedrich - Hansgerd Hellenkemper, "Kilikien und Isaurien" *Tabula Imperii Byzantinis*, Wien, 1990.
- HİLD, Friedrich - Hansgerd Hellenkemper, "Kommagene-Kilikien-Isaurien" *Reallexikon zur byzantinischen Kunst*, Vol. 4, Stuttgart, 1984.
- İŞİK, Fahri, *Doğa Ana Kubaba*, İstanbul, 1999.
- İBRET, Bilgin Ünal -"Osmaniye İlçesinin Coğrafi Konumu ve Nüfusu", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülcü)*, Adana,1995, s. 549-551.
- İPEK, İsmet - Kazım Tosun - Recai Tekoğlu, "Adana Geç Hitit Heykeli Kurtarma Kazısı 1997 Yılı Çalışma Sonuçları" *IX. Müze Kurtarma Kazıları Semineri (27-29 Nisan 1998, Antalya)*, Ankara, 1999, s. 173-178.
- İPEK, İsmet, "Osmaniye'nin Kültür Zenginlikleri", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülcü)*, Adana, 1995, 95-113.
- JANİN, Raymond, "Castabala" *Distionnaire d' Histoire et de Gèographie Ecclèsiastiques*, Paris, 1955.
- KARABORAN, H. Hilmi, "Osmaniye'nin Kuruluş ve Gelişmesi", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülcü)*, Adana, 1995, s.614-682.
- KURTAY, Fahri -Mehmet Kevük - Kazım Tülcü- "Osmaniye'de Tarımsal Yapı", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed. Kazım Tülcü)*, Adana, 1995, s. 570-591.

- RAMSAY, William Mitchell, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, İst., 1960, s. 23, 36, 86.
- SAYAR M. Hamdi, "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1990", *IX. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1992, s. 203-221.
- SAYAR, M. Hamdi - Peter Siewert - Hans Taeuber, "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1991", *X. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1993, s. 175-197.
- SAYAR, M. Hamdi - Peter Siewert - Hans Taeuber, "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1992", *XI. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1994, s. 137-160.
- SAYAR, M. Hamdi - Peter Siewert - Hans Taeuber, *Inschriften aus Hieropolis-Kastabala, Bericht über eine Reise nach Ost -Kilikien, mit einem Beitrag von James Russell*, Wien, 1989.
- SAYAR, M. Hamdi, "Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1994", *XIII. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara, 1996, s. 55-75.
- SAYAR, M.Hamdi, "Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 2000", *XIX. Araştırma Sonuçları Toplantısı II.Cilt*, Ankara, 111-126, 2002
- SOMMER, Andre Dupont - Louis Robert, *La dèesse de Hièrapolis Castabala (Cilicie)*, Paris, 1964.
- STRABON, *Geographica* XII-XII-XIV, (Çev.A.Pekman), İstanbul, 1993
- TAEUBER, Hans, "Kastabala", (çev. Mustafa Hamdi Sayar), *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülücü)*, Adana, 1995, s.683-685.
- THEOPHANES, *Chronographia* (ed. C.de Voor) Vol I, Textum Graecum Continens, Lepzig, 1883.
- UMAR, Bilge, *Türkiye'de Tarihsel Adlar*, İstanbul, 1993.
- VAYISOĞLU, Sefa, "Osmaniye'nin tarihi Kronolojisi", *Tarih İçinde Bütün Yönleriyle Osmaniye 1. Sempozyum 15-18 Kasım 1993 (ed.K. Tülücü)*, Adana, 1995, s. 77-88.